

UZBEKISTAN ANTI-CORRUPTION DIGEST

OAV MINBARI

KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISHDA OMMAVIY
AXBOROT VOSITALARINING O'RNI

Olimjon USAROV*

*O'zbekiston Jurnalistlari
ijodiy uyushmasi raisi

Annotatsiya: Korruptsiyaga qarshi kurashishda ommaviy axborot vositalarining ahamiyati, ularning davlat organlari bilan hamkorligi haqida to'xtalib o'tilgan.

Yuborilgan: 2022-yil 31-yanvar

Qabul qilingan: 2022-yil 11-fevral

Nashr qilingan sana: 2022-yil 25-mart

Copyright © 2022 O'zbekiston Respublikasi Korruptsiyaga qarshi kurashish agentligi. Bu asar Creative Commons «Attribution» («Atributatsiya») 4.0 shartlari asosida tarqatilgan.

IQTIBOS KELTIRISH TARTIBI:

USAROV, O. 2022. Korruptsiyaga qarshi kurashishda ommaviy axborot vositalarining o'ri. Uzbekistan Anti-Corruption Digest. 2, 1 (mart 2022), 26–28.

DOI: <https://doi.org/10.47689/uacd-2181-3345-vol2-iss1-pp26-28>.

Jamiyat ko'zgusi hisoblangan ommaviy axborot vositalarida mamlakatimiz hayotidagi ijobiy o'zgarishlar, erishilgan yutuqlar bilan bir qatorda, taraqqiyot kushandasi bo'lgan korruptsiyaga qarshi keskin kurash olib borilayotgani ham o'z aksini topmoqda. Yurtdoshlarimiz bosma va elektron nashrlarda shu mavzuda berilgan xabarlar, tahliliy-tanqidiy maqolalarni o'qib, korruptsiyaviy jinoyatlardan, qaysi sohalarida bu illat avj olganidan voqif bo'layotgani ham ayni haqiqat.

Ma'lumki, korruptsiya har qanday davlat va jamiyatning siyosiy-iqtisodiy rivojlanishiga jiddiy putur yetkazib, inson huquq va erkinliklarining poymol bo'lishiga olib keladi.

O'zbekiston Respublikasi "Korruptsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonunining 5-moddasida korruptsiyaga qarshi kurashish sohasidagi davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari ko'rsatib o'tilgan bo'lib, ular aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish, jamiyatda korruptsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirish, davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarida korruptsiyaning oldini olishga doir chora-tadbirlarni amalga oshirish, korruptsiyaga oid huquqbuzarliklarni o'z vaqtida aniqlash, ularga chek qo'yish, ularning oqibatlarini, unga imkon beruvchi sabablar va shart-sharoitlarni bartaraf etish, korruptsiyaga oid huquqbuzarliklarni sodir etganlik uchun javobgarlikning muqarrarliligi prinsipini ta'minlashdan iboratdir.

Ushbu Qonunning 15-moddasida ommaviy axborot vositalarining korruptsiyaga qarshi kurashishda ishtirok etish tartibi belgilab qo'yilgan. Unga ko'ra, ommaviy axborot vositalari korruptsiyaga qarshi kurashish sohasidagi davlat dasturlarini va

boshqa dasturlarni ishlab chiqish hamda amalga oshirishda ishtirok etadi. Korruptsiyaga qarshi kurashish sohasidagi davlat siyosatini amalga oshirish, shu jumladan, aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish, jamiyatda korruptsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirishga qaratilgan tadbirlarni yoritadi. Korruptsiyaga qarshi kurashish to'g'risidagi qonunchilikning ijro etilishi ustidan jamoatchilik nazoratini amalga oshiradi. Ushbu sohada davlat organlari va boshqa tashkilotlar bilan hamkorlik qiladi.

Ommaviy axborot vositalari garchi to'rtinchi hokimiyat hisoblansa-da, o'zidan oldindagi 3 ta hokimiyat ustidan jamoatchilik nazoratini amalga oshirishda eng samarali vosita hisoblanadi. Shuni hisobga olgan holda, korruptsiyaga qarshi kurashishda bosma va elektron nashrlarining imkoniyatidan, blogger va jurnalistlarning salohiyatidan unumli foydalanilsa, maqsadga muvofiq bo'ladi.

Korruptsiya mansabdor shaxslarning egallab turgan lavozimidan, berilgan huquq va vakolatlaridan o'z manfaati uchun, shaxsiy boylik orttirish maqsadida foydalanishi hisoblanadi. Agar korruptsiyaga qarshi o'z vaqtida kurashilmasa, fuqarolarning olib borilayotgan islohotlarga ishonchi yo'qoladi, bu jamiyatdagi mavjud ijtimoiy munosabatlarda adolatsizlikni vujudga keltiradi.

Afsuski, bugungi kunda biron sohada korruptsiya yo'q deb aytish mushkul. Uning ildiz otib ketganini barcha sohalarda, hatto oddiy fuqaro bilan davlat idoralari rahbarlariyu xizmatchilarigacha bo'lgan munosabatlarda ham ko'rishimiz mumkin. Korruptsiya zanjirini uzish uchun kompleks yondashish zarur.

Keyingi yillarda mamlakatimizdagi barcha sohalarda korruptsiyaga qarshi kurashish, uning oldini olish maqsadida keng ko'lami ishlar olib borilmoqda. Jumladan, "Korruptsiyasiz soha" loyihasining amalga oshirilayotgani ham buning yaqqol isbotidir.

Prezidentimizning 2020-yil 29-iyundagi "O'zbekiston Respublikasida korruptsiyaga qarshi kurashish tizimini takomillashtirish

bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmoni bilan Korruptsiyaga qarshi kurashish agentligi tashkil etildi. Agentlik faoliyatini olib borishi uchun keng imkoniyatlar yaratilgan, jumladan, korruptsiyaviy holatlar bo'yicha davlat idoralari rahbarlarining shubha uyg'otuvchi qarorlarini to'xtatib turish, vazirliklarga bu haqida taqdimnoma kiritish vakolatiga ega.

Korruptsiyaga qarshi barcha sohalarda hamjihatlikda kurashish zarur. Bu jarayonda OAVlari eng yaqin ko'makchi va samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekiston Jurnalistlari ijodiy uyushmasi bilan O'zbekiston Respublikasi Korruptsiyaga qarshi kurashish agentligi o'rtasida memorandum imzolanishi kutilmoqda. Bundan ko'zlangan maqsad korruptsiyaga qarshi kurashish sohasida amalga oshiriladigan chora-tadbirlar va ularni yoritish bo'yicha uzoq muddatli va samarali hamkorlik o'rnatishdir. Taraflar korruptsiyaga qarshi kurashish jarayonlarini keng targ'ib qilish, Uyushma va uning tarkibiy tarmoqlarida, tahririyatlarda korruptsiyaga qarshi kurashish yo'nalishida jurnalistlar malakasini oshirishga qaratilgan uchrashuvlar, davra suhbatlari tashkil etish bo'yicha zarur choralarni ko'radi.

Memorandum doirasida Uyushmaning asosiy vazifalari sifatida quyidagilar belgilanadi:

- korruptsiyaga qarshi kurashish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar to'g'risidagi ma'lumotlarni OAV da keng yoritish;

- OAVda korruptsiyaga qarshi kurashishda jamoatchilik nazoratini amalga oshirishning oshkoraligi va ochiqligini ta'minlash hamda aholining xolis baho berishi uchun imkoniyatlar yaratish;

- OAV va Agentlik o'rtasidagi axborot hamkorligini takomillashtirish;

- korruptsiyaviy huquqbuzarliklarni o'z vaqtida aniqlash, ularga barham berish, ularning oqibatlarini, ularga olib keluvchi sabablar va shart-sharoitlarni bartaraf etish hamda korruptsiyaviy huquqbuzarliklarni sodir etganlik uchun javobgarlikning muqarrarligi tamoyilini OAVda keng targ'ib qilish;

- korrupsiyaga qarshi kurashishga OAVni va keng jamoatchilikning e'tiborini jalb qilish;

- OAVdagi yosh jurnalistlarning huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini oshirish, jamiyatda korrupsiyaga nisbatan toqatsiz munosabatni shakllantirish;

- jamiyatda korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatda bo'lish muhitini yaratishda ishtirok etish;

- korrupsiyaga qarshi kurashishda erishilgan natijalar samaradorligi bo'yicha keng jamoatchilikni xabardor qilish;

- davlat xaridlari sohasida shaffoflik va qonuniylilikni ta'minlashdagi yutuqlar va kamchiliklar hamda o'tkazilayotgan tender (tanlash) natijalarini OAV da yoritilishiga ko'mak berish;

- "Halollik vaksinasi" tamoyili asosida uchrashuvlar va davra suhbatlarini tashkil etish.

O'zbekiston Jurnalistlari ijodiy uyushmasi O'zbekiston Respublikasi korrupsiyaga qarshi kurashish Milliy kengashi va uning hududiy kengashlari bilan ham hamkorlik qilib kelmoqda. Milliy kengash majlisining 6-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan reyting baholash metodikasi asosida Qoraqalpog'iston Respublikasi, Toshkent shahri va viloyatlar Korrupsiyaga qarshi kurashish hududiy kengashlarining 2021-yil va 2022-yil birinchi yarim yillikdagi OAV bilan hamkorlik faoliyati taqdim etilgan ma'lumotlar asosida reyting baholandi.

Korrupsiyaning oldini olish va unga qarshi kurashishda ommaviy axborot vositalari, nodavlat-notijorat tashkilotlari, fuqarolik jamiyati institutlari va fuqarolarning birgalikdagi samarali faoliyatini ta'minlash Korrupsiyaga qarshi kurashish hududiy kengashining asosiy faoliyatidan biri sifatida belgilangan.

Reyting baholashda hududiy kengash faoliyatining OAVda yoritilgani, korrupsiyaga qarshi kurashish va "Halollik vaksinasi" mavzusiga oid davra suhbatlari, tanlov, aksiya va fleshmoblar tashkil etilgani, aholida korrupsiyaga nisbatan murosasiz kayfiyatni shakllantirishga qaratilgan ko'rgazmali vositalar (rolit, banner, flayer, ko'rsatuv, film va h.z.) tayyorlangani, korrupsiyaning oldini

olish maqsadida yoshlar orasida muntazam tushuntirish va targ'ibot tadbirlarining o'tkazilgani, kengash faoliyatidan keng jamoatchilikni xabardor qilish uchun matbuot anjumanlari, brifinglar, press-turlar tashkil etilganiga alohida e'tibor qaratildi.

Darhaqiqat, mamlakatimizda korrupsiyaning oldini olish va unga qarshi kurashish, davlat va jamiyat qurilishining barcha sohalarida korrupsiogen omillarga chek qo'yishga qaratilgan keng ko'lamlil islohotlar jarayonida aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish, fuqarolarda korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarni o'z vaqtida aniqlash, ularga imkon beruvchi sabablar va shart-sharoitlarni bartaraf etishda OAVlari bilan hamkorlik ijobiy samara beradi.